

Není tedy možné, s ohledem na platnou právní úpravu, okamžitě po vymožení převádět kompletní vymožený nárok, ale každá část má speciální režim a vlastnická práva vznikají nezávisle na sobě v různých časových okamžicích. Vlastnické právo k jistině a příslušenství vzniká oprávněnému v momentě vložení k rukám soudního exekutora, naopak vlastnické právo k nákladům za právní zastoupení v exekuci a k nákladům exekutora vzniká oprávněnému a soudnímu exekutorovi až v okamžiku nabytí právní mocí vydaného příkazu k úhradě nákladů exekuce.

11.7 Systematika záloh na náklady exekuce

Úprava exekučního práva obsahuje několik druhů záloh na náklady exekuce (např. povinná, nepovinná, záloha ve stanovené výši, záloha v přiměřené výši atd.). Zálohy na náklady exekuce jsou převážně upraveny v § 90 ex. řádu. Jsou však upraveny v jiných ustanoveních exekučního řádu.

11.7.1 Nepovinná záloha

Podle § 90 odst. 3 ex. řádu platí, že exekutor má právo požadovat od oprávněného přiměřenou zálohu na náklady exekuce. Současně vyjmenovává podmínky, za kterých je právo exekutora požadovat zálohu odňato. Jsou jimi pohledávky oprávněného podle § 55 odst. 9 ex. řádu nebo nespĺňuje-li oprávněný podmínky osvobození od soudních poplatků podle § 138 o. s. ř. Zakládá také postup exekutora ve vztahu k přiměřené záloze na náklady exekuce, je-li exekuce vedena pro pohledávku, při jejímž vymáhání již byla jednou exekuce zastavena, nebo k vymožení nákladů řízení z exekuce, která byla zastavena a náklady řízení nebyly zaplacený.

Citované ustanovení je nutné vykládat ve spojení s § 12 ex. tarifu. Nelze než doporučit, aby výzva k uhrazení zálohy splňovala základní formální náležitosti procesního podání tak, jak jsou uvedeny v § 41 až 43 o. s. ř. a byla součástí obsahu spisové dokumentace. Z hlediska obsahu je žádoucí, aby obsahovala zejména odůvodnění výše stanovené zálohy, poučení o postupu exekutora v případě, že oprávněný zálohu nesloží (§ 55 odst. 6 ex. řádu), a platební údaje. Lhůta k její úhradě by měla odpovídat běžným obchodním zvyklostem a normám občanského práva. Norma výslovně neukládá, že výzva ke složení nákladů exekuce má být ve formě usnesení. Zvolí-li však exekutor formu usnesení, nebude proti němu na základě § 202 odst. 1 písm. a) o. s. ř. odvolání přípustné. Na místo opravného prostředku má oprávněný možnost navrhnout osvobození zcela nebo zčásti od složení zálohy přiměřeným postupem podle § 138 o. s. ř.

11.7.1.1 Výše nepovinné zálohy

Výši zálohy na náklady exekuce a lhůtu k její úhradě určuje exekutor, ovšem bez možnosti absolutně volné úvahy. Exekutorem stanovená výše zálohy by měla být souladná s požadavkem přiměřenosti a horním limitem, který je specifikován v § 12 odst. 2 vyhlášky č. 330/2001 Sb. Za dílejší atributy požadavku na přiměřenost lze považovat: předpoklady vymožení nákladů exekuce, dohodu podle § 89 ex. řádu, časovou a ekonomickou náročnost exekučního úkonu, majetkové poměry oprávněného, a to vše při naplnění principu nestrannosti exekutora (§ 2 ex. řádu). Exekutorem požadovaná přiměřená záloha na náklady exekuce ukládající zaplacení peněžité částky nesmí přesáhnout 50 % odměny podle § 6 a paušální částky náhrady hotových výdajů podle § 13 odst. 1, případně odhadu účelně vynaložených hotových výdajů, je-li vyšší než paušální částka podle § 13 odst. 1. Pro účely samotného výpočtu se za základ odměny považuje výše pohledávky, která má být vymožena. K příslušenství pohledávky se přitom nepřihlíží. V případě exekuce ukládající jinou povinnost než zaplacení peněžité částky nesmí záloha na náklady exekuce přesáhnout 50 % odměny stanovené pro takovou exekuci v § 7 až 10 anebo paušální částku náhrady hotových výdajů podle § 13 odst. 1, případně odhad účelně vynaložených hotových výdajů, je-li vyšší než paušální částka podle § 13 odst. 1. ex. tarifu. Předběžný odhad účelně vynaložených nákladů je jediným způsobem, podle něhož může exekutor nárokovat přiměřenou zálohu v případě skutečně vynaložených nákladů, zejména u způsobů exekuce ukládající jinou povinnost než zaplacení peněžité částky exekuce (např. vyklizení nebo provedení prací a výkonů).

Podle § 55 odst. 6 ex. řádu, nesloží-li oprávněný přiměřenou zálohu na náklady exekuce, exekutor exekuci zastaví (s možností podání odvolání).

11.7.1.2 Spotřebování zálohy

Složená přiměřená záloha na náklady exekuce, pokud byla exekutorem spotřebovaná (tzv. spotřebovaná záloha), je pro účely další fáze exekučního řízení nákladem oprávněného. Exekutor jí oprávněnému nevrací, ale vymáhá jí prostřednictvím předmětného exekučního řízení. Z ryze ekonomického hlediska spotřebovaná záloha poníží vymáhané náklady exekutora a současně zvýší náklady oprávněného v exekuci, které exekutor vymáhá.

Pokud exekutor zálohu zcela nespoteřboval (nebo ji spotřeboval pouze zčásti), tzv. nespoteřbovaná záloha, a dojde-li k zastavení exekuce, musí ji exekutor vyúčtovat v příkazu k úhradě nákladů exekuce podle § 88 odst. 1 písm. g) ex. řádu. V případě zastavení exekuce pro nemajetnost povinného hradí paušálně určené či účelně vynaložené výdaje exekutorovi oprávněný s tím, že exekutor v usnesení o zastavení exekuce určí částku, která převyšuje zálohu. Tzn. je-li složená záloha nižší než určené náklady v případě neúspěšné exekuce, exekutor může požadovat již pouze rozdíl mezi určenými náklady a spotřebovanou zálohou. V opačném případě, je-li složená

záloha vyšší než určené náklady neúspěšné exekuce, exekutor její nespotřebovanou část převyšující náklady exekuce oprávněnému vrátí.

S účinností novely č. 286/2021 Sb., tedy od 1. 1. 2022, však došlo ke změně koncepcie zálohy, se kterou se nově nakládá jako s kaucí na případné náklady exekuce, které se nepodařilo vymoci na povinném. Nyní exekutor již nemůže uhrazenou zálohu zahrnout do svých provozních prostředků a bez dalšího průběžně spotřebovávat na v exekuci vznikající náklady, ale musí ji vést odděleně od svých provozních prostředků, na zvláštním účtu (§ 46 odst. 5 ex. řádu), stejného charakteru, jako je účet exekutorských úschov pro vymožená plnění. Zároveň je povinen vést evidenci uložených a zaplacených záloh podle § 35b odst. 1 písm. k) ex. řádu v rejstříku zahájených exekucí. Hodlá-li exekutor zálohu složenou na náklady exekuce spotřebovávat, musí o jejím spotřebování nejprve pravomocně rozhodnout v Příkazu k úhradě nákladů exekuce, v němž stanoví, na jaké náklady se záloha spotřebovuje [§ 88 odst. 2. písm. g) ex. řádu] a zároveň rozhodne, že se spotřebovaná záloha stává nákladem oprávněného (§ 87 odst. 2 ex. řádu). Proč zákonodárce zvolil ohledně záloh popsany procesní postup, není známo, nicméně je zjevné, že v nové úpravě je přijatá záloha až do doby, než je rozhodnuto v režimu „*prostředků třetích osob odlišných od exekutora*“.

Nově jmenovaný exekutor se musí procesně vypořádat také se složenou zálohou k rukám dosavadního exekutora. Historickým pohledem se jako nejvíce problematická jeví situace, kdy dosavadnímu exekutorovi byla složena přiměřená záloha na jeho „*provozní účet*“, nikoliv na účet podle § 46 odst. 5 ex. řádu. Současně tato skutečnost není zjiřitelná ze spisového materiálu, dosavadní exekutor neposkytl nově jmenovanému exekutorovi dostatečnou součinnost (např. poskytnutí údajů z účetnictví).

Je nutné konstatovat, že nově jmenovaný exekutor je novou účetní jednotkou zcela odlišnou od dosavadního exekutora. Záloha na náklady exekuce tak z povahy věci není ani nemůže být evidována v jeho účetnictví. Nemá-li dostatek účetních podkladů z účetnictví dosavadního exekutora a nelze si je obstarat ani jiným způsobem, nemůže složenou zálohu nově jmenovaný exekutor vyúčtovat. V takovém případě by se oprávněný měl obrátit s náhradou bezdůvodného obohacení na dosavadního exekutora, a to minimálně ze dvou důvodů. Předně dosavadní exekutor měl povinnost zálohu vyúčtovat podle § 88 odst. 1. písm. g) ex. řádu nejpozději do okamžiku zániku výkonu exekutorského úřadu. V okamžiku zániku exekutorského úřadu se nevyúčtovaná záloha stává bezdůvodným obohacením dosavadního exekutora. Současně vymezený rozsah povinností nově jmenovaného exekutora podle § 15 odst. 5 ex. řádu nezakládá nově jmenovanému exekutorovi povinnost po dosavadním exekutorovi složené zálohy požadovat. Tím spíše nemá oprávněný proti nově jmenovanému exekutorovi ani procesně založený důvod žalobního práva, protože povinnost vypořádat zálohu z dosavadního na nově jmenovaného exekutora ex lege nepřechází.

11.7.1.3 Zproštění zálohy

Z možnosti exekutora požadovat přiměřenou zálohu jsou podle § 55 odst. 9 ex. řádu zproštěni oprávnění, jde-li o exekuci k vymožení pohledávky na výživné pro nezletilé dítě, pohledávky za náhradní výživné podle jiného zákona, náhrady újmy způsobené poškozenému pracovním úrazem, nemocí z povolání, ublížením na zdraví nebo trestným činem, pohledávky z deliktu podle občanského zákoníku, bezdůvodné obohacení, pohledávky školy nebo školského zařízení z veřejné služby poskytované podle školského zákona nebo pokud by zastavení exekuce odporovalo dobrým mravům, je explicitně vyňato vymáhání výživného nezletilého dítěte. Je nerozhodné, zda se jedná o dluh na výživném nebo tzv. běžné výživné. Za předpokladu, že oprávněný vymáhající výživné je zletilé dítě nebo dojde ke zletilosti v průběhu řízení, právo exekutora požadovat zálohu dotčeno není.

Exekutor dále nemá právo požadovat přiměřenou zálohu na náklady exekuce u oprávněných, kteří splnili podmínky osvobození od soudních poplatků podle § 138 o. s. ř.

Naopak exekutor má právo požadovat zálohu i přesto, že oprávněný splňuje podmínky osvobození od poplatku podle § 11 zákona č. 549/1991, o soudních poplatcích.

V optimálním případě, pokud složená záloha dosavadním exekutorem byla spotřebována, ze spisového materiálu jsou veškeré účetní doklady patrné, nově jmenovaný exekutor by složenou zálohu měl vyúčtovat postupem dle § 88 odst. 1 písm. g) ex. řádu a zvýšit náklady oprávněného.

11.7.2 Povinná přiměřená záloha na náklady exekuce

Právní úprava ve větě třetí upravuje procesní případy, ve kterých exekutor obligatorně požádá oprávněného o přiměřenou zálohu na náklady exekuce. Pokud by exekutor o zálohu nepožádal, postupoval by protiprávně. Ke stanovení její výše exekutorem viz předchozí výklad. Procesní situace jsou uvedeny explicitním výčtem:

- je-li exekuce vedena pro pohledávku, při jejímž vymáhání již byla jednou exekuce zastavena (exekučním titulem je pravomocné usnesení o zastavení exekuce), příkladem může být zastavení exekuce z důvodu nemajetnosti povinného,
- je-li exekuce vedena k vymožení nákladů řízení z exekuce, která byla zastavena a náklady řízení nebyly zaplacený (exekučním titulem je pravomocné usnesení o zastavení exekuce, které přiznává náklady oprávněnému nebo exekutorovi).

Exekutor však uvedeným ustanovením nemá založenou zjišťovací povinnost, zda jsou naplněny předpoklady k žádosti o složení přiměřené zálohy. Povinnost požadovat zálohu nastává toliko v případě, že z obsahu exekučního návrhu vyjde najevo, že je navrženo vymáhání pohledávky, při jejímž vymáhání již byla jednou exekuce zastavena (např. oprávněný tuto skutečnost uvede v exekučním návrhu nebo k exekučnímu návrhu přiloží usnesení o zastavení exekuce). Dále pak v případě,

zjistí-li exekutor dřívější zastavení exekuce jinak (např. informaci poskytne soud společně s vydáním pověření atd.).

Sledovaným záměrem úpravy je regulování opakovaného vymáhání exekučních titulů, jejich vymáhání prostřednictvím exekuce bylo již zastavené především z důvodu nemajetnosti povinného [§ 268 odst. 1 písm. e) o. s. ř.]. Pohledem teleologického výkladu normy je však pochybnost nad jejím užitím za předpokladu dřívějšího zastavení exekuce především z důvodu nevykonatelnosti exekučního titulu [§ 268 odst. 1 písm. a) o. s. ř.] atd.

11.7.3 Záloha na další vedení exekuce

Záloha na další vedení exekuce je upravena v § 55 odst. 8 ex. řádu. Podle § 12 odst. 4 ex. tarifu záloha na další vedení exekuce činí 500 Kč.